

Stanovisko Transparency International (TI) k zákonu o státní službě

Zákon o státní službě je komplexní norma plnící celou řadu cílů a úkolů, zejména v oblasti pracovně právní a organizace a řízení státní správy. Programové prohlášení vlády se soustřeďuje pouze na vybrané následující body: „Přijetí funkčního a kvalitního zákona o státní službě, včetně jeho implementace. Tento zákon musí zajistit plné odpolitizování státní správy, jasně definovat kritéria pro přijímání a odměňování úředníků, vytyčit podmínky kariérního postupu a zajistit vysokou úroveň vzdělanosti úředníků“. Stanovisko TI se vztahuje zejména k těmto cílům, tedy odpolitizování státní správy, k čemuž přistupují i neméně důležité cíle zvyšování profesionality či dosažení a udržení stability fungování státní správy v přechodném období.

Odpolitizování státní správy je vždy relativní. Efektivní opatření k dosažení tohoto cíle se zakládají na následujících principech - uzavřených výběrových řízeních na vedoucí pozice, znemožnění účelových změn v systemizaci a v omezení svévolného odvolávání vedoucích pracovníků z funkcí bez jasně vymezených zákonných důvodů. K realizaci těchto kroků je třeba oddělení personální oblasti od politického řízení a nadresortní koordinační a odvolací orgán (Generální ředitelství).

Dle názoru TI předkládaný zákon výše uvedené požadované principy naplňuje. Zákon o státní službě zachovává uzavřená výběrová řízení na funkce ředitelů sekcí a ředitelů odborů, otevírá ve třetím kole pouze místa vedoucích oddělení (§ 55 – 57 návrhu zákona¹). Systemizaci je možné měnit pouze jednou ročně po schválení vládou (§ 17 – 19). Konečně odvolání z funkce se váže na nedostatečný výsledek při služební hodnocení (§ 61), respektive je možné na základě kárného řízení (§ 91). Oproti výsledku hodnocení provedeného bezprostředně nadřízeným je možné podat stížnost (§ 159). Bude zřízeno Generální ředitelství, které bude nejen sjednocovat uplatňování zákona, metodicky sjednocovat personální řízení včetně metodiky hodnocení a bude nadáno kontrolní pravomocí (§ 13).

Z uvedeného vyplývá, že výše uvedené podmínky nutné pro zajištění omezení nežádoucích politických vlivů („odpolitizování“), jsou v dostatečné míře zajištěny.

Odpolitizování se samozřejmě úzce vztahuje k otázce systému odměňování. Tato oblast, s výjimkou zrušení smluvních platů, v návrhu řešena není. Jedná se o významný rozpor s požadavky TI a dalších protikorupčních organizací. Koalice se zavázala, že odměňování komplexně upraví novelu do dvou let. Jakkoli se jedná o řešení problematické a do budoucna nejisté, je v současné době asi jediné možné. Komplexní změna systému odměňování by si vyžádala minimálně půl roku (pravděpodobně více) práce. Rychlé přijetí

¹ Odkazy na návrh vycházejí z verze zveřejněné na webových stránkách Úřadu vlády www.statnisluzba.cz.

zákona alespoň v současné podobě je pravděpodobně důležitější, než usilovat o dokonalejší zákon.

Z hlediska výše vytčených cílů „odpolitizování“ považujeme proto současný návrh zákona za dostatečný.

Z hledisek ostatních je třeba zmínit zejména otázku atraktivity státní správy zejména pro řadové pracovníky úřadů, které nejsou ministerstvy. Návrh zákona přináší minimálně benefity, které by vyvážily zvýšené nároky (i když je nutno konstatovat, že omezení přílivu politicky nominovaných pracovníků na vedoucí posty a tudíž posílení kariérního systému je nepopíratelným benefitem). Jak na tuto skutečnost bude reagovat pracovní trh, zejména v oblastech s nižší mírou nezaměstnanosti (např. v Praze) je otázkou.

S ohledem na průběh přípravy zákona a odlišné názory na některé základní prvky zákona i v rámci vládní koalice, považujeme stávající návrh za dosažení maxima možného.

Kontakt:

PhDr. Radim Bureš

Programový ředitel

Transparency International Česká republika, o.p.s.

E-mail: buress@transparency.cz

Mobil: 733 666 008